

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön Augustus 8^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön. Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenkint-is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Csak a' sirban vagy on nyugodalom.

(K. után szabadon.)

Az időnek azon korában, hogy Ulászló királyunk a' varnai szerencsétlen ütközetben oda vesze, 's helyette László foglalta-el a' királyi széket, a' magyar királyi udvarnak mint egy bálvány-istenévé leve a' szerelem, és zsarlói hatalmát nřind a' két nemen fennyen fitogató. A' nemes ifiak között, kik az udvar szolgálatjára valának, találkozáék az ifiú Bátor-is, kit nagy, 's messze terjedt jószágok nem szerencsésítének ugyan, mindazonáltal a' mindenekrřl gondoskodó anyatermészet által védetve kecses alkatja, és minden társait meghaladó ügyesége helyre pótlá szegénysége hiányait. Delisége, tündöklő elméje, őszve kapcsolva a' férjfiúsággal, mindenek előtt kedvessé tevék. De jól-is érté azon módokat, mellyek, helyes használásuk mellett, a' szépnem szerelmét neki könnyen megnyerék.

Rozamunda, gazdag, nagy tekintetű nemzetségbřl származott szřz csatlá magához a' deli Magyar akaratján kívül-is. Virágának legbájlóbb korában vala a' szřz, szeledebb az ártatlan galambnál, 's kecsesebb a' tavaszi rózsánál: alig látá még 16 tavaszon a' virágos rétek himzeteit, 's alig tudta eddig, mi lehet, 's mi magában a' szerelem. Az ifiú Bátor csudálta szépségének fényét, hattyú fehérségű vállait, a' szřzi elpirosodást, a' tükörkint ragyogó tiszta kék szemeket, mellyeket eddig egy asszonyi alakon se vala illy diszben szemlélni szerencsés. Ő volt Rozamunda első szerelmének tárgya; csak ugyan hamar-is ismerék-meg egymást a' deliek, 's őszve köték lelkeiket. — „Szivem szabadságát, és nyugalomát vesztém-el — kiáltozá álomtalan éjein az ifiú — mint emelhetem én fel szemeim

hozzá, ki születésének nagyságával engem annyira meghalad; mit remélhetek a' jövőtől egyebet, mint fájdalomminak 's könnyeimnek sokaságát?!“ — De Rozamundát-is futotta az álm, 's valahányszor magára marada, szerencsétlen szerelme lön gondolkozásának tárgya. „Ah Bátor — szólla magában — boldogtalan volt azon óra, melly először előmbbe vezete; akkor foganzott szerelmünk, melly talán mindkettőnket veszedelembe dönt!“ —

Folyvást titkon szereték egymást. Az ezüst ragyogású hold, midőn a' hegyek ormait meghaladva tűnék-fel, sokszor látta egymás karjaiba dőlve keseregni a' szerelmes párt. De ezen szerelmök nem maradhatta örök titokban. Csak hamar kitudák Rozamunda hajlandóságát szülőji, 's csak hamar észre vevék az udvari Nagyok a' leány szenvedélyit. Az előbbieket kemény intéseket akarának használni, és Rozamundát attól választani-el, ki nélkül élnie nem lehetett. Bátor kéntelenítették az udvar elhagyására, és ő eltökélé, hogy Rozamundájával elszökvén titkon össze keljen.

„Meg teheted-e — szólla egykor kedveséhez Bátor — meg teheted-e, hogy mindent, mi neked becses, drága, és eddig kedves vala, el-hagyj, és engem kövess?“ „Megtehetem, 's meg-is teszem“ kiálta Rozamunda, és könnyezve Bátor nyakába borult. — Pénzzel és mind azzal, mi szükségesnek látszaték, felkészülve, egy kellelmes estvén hajóra szállottak, hogy olasz országnak vegyék útjokat, hol csendes boldogságban reménylék élni napjaikat. De a' szerencse nem kedvezett igyekezetöknek! Alig ereszkedének a' tengerre, midőn szörnyű zivatar támadt. Az egész természet sarkaiból kifordulni látszott. A' setét felhőkkel elborított ég szakadatlan hányta tüzes villámit — hegyekint tornyosodának a' tenger könnyű hajjai, 's onnan suhajták a' tátott mélységbe zsákmányukat, az amugy is szakadozott hajót; — mig egy dühösen zajgó vizhegy, egy kemény sziklának kiálló csucsához lökné, és így ezer meg ezer darabokba omolnék, 's minden ben levők a' mélységbe süllyednének. Egyedül maga Bátor menté-meg Rozamundával éltét; nagy ügyességgel, de egyszersmind halálfélelemmel oszlatta óriás czethalkint a' habokat, erősen átkarolva kedvesét. A' zivatar megszűnt, és ők egy zor-

don sziget partjait érék, mellyen csak vad állatok lakoznak; — itt menedékek nem lehetek! — A' mennyire szemmel láthatának, nem volt egyéb vadonnál; három nap 's annyi álmotlan éjen bolyonganak a' szerencsétlen szerelmesek halálfélelemtől kísértetve e' vadon szigeten; — az éh és szomjúság már hatod nap óta gyötré lankadt testöket, semmit élelmökre néhány csiga tekenyön (Muscheln) 's italukra keserű sós vizen kívül nem lelhetek. —

„Rozamunda — szólla Bátor — elnyomatol a' nyomorúságtól, 's gyötrő éhségtől; már ezeknek nem álhatsz ellent.“ — Rozamunda küzde a' halállal, a' mint tuda, 's térdeire esék az Isten segedelméért esedezni. — — Már nyolczadik napja vala, hogy a' jóltevő nap fényes sugarait a' lelketlen testekre lövelé, mellyek öszve kúcsolt karokkal a' halálban úgy, mint az életben, a' zátony iszapján fekvének. — Szélvész által erre hajtva kötének-ki e' vadon sziget partjainál némelly kereskedők, kik-is így fekvé találák az éhen holtakat, és szívök fájdalomával nézheték a' halálban is e' szép párt. Egy magánosan álló terebélyes platan-fa árnyékában tették őket a' sirba, magok által csinált keresztet tűzvé a' sirhalom fölé, mellyre e' szavak valának vésve: „Csak a' sirban vagyon nyugalom!“ — Igen, az élet szélvésze hányja a' szenvedőket a' kétség partjára, hol-is lassan oda süllyedve hálnak-ki. Sz—p Szabadkán.

A' török kötélén-tánczoló.

(Igaz történet.)

Mahmud szultán különösen kedveli a' kötélén tánczókat, minthogy átaljában-is azt látszik szeretni, ha alattvalói az ő sipja szerint tánczolnak.

Kapudan Boszla kötélentánczoló hire el volt egész török országban terjedve; egykor Konstantinápolyba jött, 's mint valamelly előfizetést megnyitó magyar író, fennyen hirdeté-ki, hogy ő egy kifeszített kötélén a' Boszphoruszon (a' tenger szükén) át-sétáland. — A' kijelelt napon az egész főváros gerjedésben volt, a' Törökség abba hagyá foglalatoságait 's a' nézőhelyre tódult, — maga a' szultán is kíséretével együtt a' Boszphorusz partjára ment, hogy e' non plus ultrát megláthassa.

Kapudan Boszla háromszor hajtá-le fejét a' porba, lel-két a' nagy profétának — testét, hihetőleg, a' levegőnek — ajálván. Eleinte sulyegyenés gyakorlásokat tett, 's mind-járt oly nagy ügyeséggel, hogy a' szultánnak azonnal különös kedve kerekedett. Végre Kapudan Boszla a' tenger felett kifeszített kötélre lép, 's rajta megindul. — A' nézők leheletjökét tartóztatva, e' természetet kísértő művészre mereszték szemeiket. Ez az alatt ügyesen 's bátran lépettetett a' tenger síkja felett a' tulsó partra által, 's onnét ismét szerencsésen vissza sétált!

Általános taps és örömkialtas — képzeljen az olvasó magának (ha még honi színházinkban nem volt) bravozó törököket! — fogadá őt vissza érkeztek. A' szultán elragadtatva 's megindulva hivatá maga eleibe, 's felszállítá, hogy bár mi kegyelmet kérjen tőle.

Más halandó, illy helyzetben, bizonyosan szédülést érzett volna, de egy kötéltánczoló nem vesztí-el soha a' lelki sulyegyet (aequilibrium). — Tudta Kapudan Boszla, hogy a' szultán nagy pártfogója a' művészetnek, de azt-is tudta, hogy még nagyobb pártfogója a' maga pénzének, mellyet saját oltalma alól nem szívesen ereszt a' világ ezer-nyi veszélyei közé. Hogy tehát pénzt ne kérjen, 's arra még-is szert tehessen, leveté magát Kapudan Boszla a' porba, 's így szólt: „Felséges ur! engedd-meg kegyelmesen, hogy én előtted egy még nagyobb mesterséget mutathassak, hogy t. i. én a' Bambasit ugyan azon kötelen a' Boszphoruszon át és vissza-vihessem.

A' szultán azonnal parancsolá, hogy a' Bambasi ott teremjen. Ez a' Bambasi török országban nem egyéb mint a' zsidó rabbinus.

E' nyavalyás éppen nemzete nagyjai — az az leggazdagabbjai — közt ült egy nemzeti innepnél, midőn azon parancsolat érkezett hozzá, hogy tüstént a' szultán elejébe jőjjön. —

Midőn a' zsidók valamelly nagy urhoz mennek, bizonyos okokból nagy summa pénzt szoktak zsebökbe tenni. A' Bambasi-is hivei által piaszterekkel megtömve kísértetett a' szultán eleibe. A' Bambasi megalázá itt magát a' porba 's így szólt: „Mit kívánsz, ó fényes nap! tőlem

rabszolgádtól?“ — „Semmit — viszonzá a' szultán — hanem tartsd készen magad, mert majd Kapudan Boszla ama kifeszített kötelen által visz és vissza hoz téged a' tengeren. —

Képzeld az olvasó magának egy vastag zsidó rabbinst, midőn azon kegyelemmel lepetik-meg, hogy a' Boszphoruszon száraz lábakkal vitessék által. — Ő szegény megszaggatá ruháját, 's minden gazdag zsidók megszaggaták a' magokét, ezt kiáltván: „au wai! azt ki nem állja! ki nem állja!“

De ez mind semmit se használt, 's a' Kapudan Boszla már közeledék, hogy a' zsidó rabbinst vállára vegye 's őt lelógatott lábaival a' tengeren átvigye. Ekkor a' zsidók — szokott módjuk szerint — Kapudan Boszlának 10 erszény piasztért ígértek; — ez, erre nem-is ügyelve, átkúcsolá karjaival a' remegő zsidó pap derekát; — a' megrémült hivek 20 — 30 — 50 erszényt ajánlottak, 's Kapudan Boszla mind inkább egyengeté 's rázogató vállán felemelt martalékját; végre a' zsidók, midőn már terhével a' víz felé indulna, mintegy kétségbe esve 100 's utóbb 500 erszényt ígértek! Ekkor Kapudan Boszla a' szultán felé fordult és így szólt: „Felséges ur! látod, hogy én mellékesen minő szép summa pénzt szolgálhatok-meg, melly neked semmidbe nem kerül: engedd-meg tehát kegyelmesen, hogy a' Bambasit ne vigyem át.

A' szultán nevetett, — 's a' zsidók kirázák Kapudan Boszla előtt erszényeiket, és a' zsidóutszában lakomát adtak, hogy rabbinusok nem volt kéntelen — Mózeskint — a' tengeren száraz lábbal átmenni.

Szekrényesy.

II. NÉPISMERTESET.

Otaheiti és a' Sandwich szigetek.

Beechey angoly kapitány, ki nem régiben a' csendes tengeren utazott, a' Bougainville francia tengeri utazó által feltalált Otaheiti és társaságos szigetek felől olly leírást közöl, melly azoknak Cook által adott bájoló leírásától egészen különbözik.

Ezen tengeri utazó az Otaheitiakat természeti állapotokban, gyermeki együgyűség bájaival diszeskedve, 's a' gyermekiségnek zavartalan vidorságától élesztve találá.

A' kereskedés által hozzájuk vetődött Európaiakkal történt társalkodás azonban ezen tulajdonságaikat semmivé tette, 's őket olly szükségekkel ismertefé-meg, mellyek nálók haszonkeresést, kapzsiságot, mértékletlenséget, 's a' mi-velt nemzetek minden gonoszságait szülték.

Szinte olly károsan hatott reájok az angoly térítgetők (missionarius) vak buzgósága. Ezek mindenkép azon törekedtek, hogy a' polgárosodás (civilisatio) ismereteit velek közöljék, 's őket a' kereszténység és keresztény erkölcsöség szoros szabásaira hódítsák a' helyett, hogy előbb őket ezen uj állapotra fogékonyokká (empfindlich) tennék. Innen történt, hogy a' térítgetők iránt támadott félelem az Otaheitiakban uralkodó érzelmet okozott a' kereszténység ellen. Ezen érzelem benne kétszínűséget, fanatizmust, a' máskint vélekedők iránt türelmetlenséget, 's végre véres vallásbeli háborúkat gerjesztett. A' Cook által benne csudált természetnek vidám adományai, a' gyermeki vidorság eltűntek, 's ravasz lénynek (Wesen) adtak helyet.

Ezen szigetbelieknek erkölcsi állapotjokat legjobban fogja elő tüntetni amaz öszve jövetelnek következő leírása, melly Beechey kapitány, 's az otaheiti-i király III-dik Pomarrinak felesége, és ennek háznépe közt esett.

„A' királyi háznép látogatására meghatározott napon a' hajóbeli szolgálat félre tétetett, 's négy óráig várakoztunk a' meghívásra. Végre az uralkodó királynétól, ki az idővesztéssel éppen olly keveset látszik gondolni, valamint alattvalóji, egy billétet kaptam; ebben jelenté, hogy csak más napon jöhetne hozzánk. Azonban a' billét érkezését alig követte egy fertály óra, midőn az egész társaság megjelent, t. i. az uralkodó királyné, az özvegy királyné fiatal férjével, és Utamme a' feleségével. Öltözetjek európai 's otaheiti-i ruházatnak rendetlen keverékéből állott; a' két királyné belföldi szövethből készült nyílt ruhát, és szalma kalapot viselt, melly európai minta szerint a' szigeten készült, 's fekete pántlikával ékesítették. Lábaik meztlenek voltak, ha egyébiránt kék vonásokkal esinosan tattozált bőrt meztlennek lehet nevezni. Utamme, ki ő felségével igen bizodalmas viszonyzatban látszik lenni, kitűnő, karesú, és szép ember. Kezében nagy napernyőt

(Sonnenschirm) tartott, mi jelenleg az ottani főrendűek
viseletéből elmaradhatlan. *(Folytatás következik.)*

III. JELES MONDÁS.

Férj, és feleség viszonyjai.

Férj! te vagy az erősebbik,	Férj, te vagy a' háznak ura,
Légy oltalom, védelem:	Háznak feje, félelme:
Feleség, te a' gyengébbik:	Te, aszszony, a' háznak szive,
Légy öröm, és szerelem;	Malasztja, és kegyelme.
Férj, te vagy az okosabbik,	Hazafiak, társak, szülők
Adj tanácsot; értelmes	Jók, és hivek legyetek!
Asszony, légy! te bizodalmas,	Férj, feleség, ketten egyyek,
Engedelmes, figyelmes.	Légyen egygyé szívetek!!

Kisfaludy Sánd. közli —r— István.

IV. K Ö L T É S Z E T.

E g y p u s z t a i r ó z s á h o z.

Pusztán állasz te szép rózsá	A' természet megment téged
Csendes magány-völgyedben	Kaján irigységektől.
Nem szakaszt-le téged ottan	Hálaadatlan kezeknek
Senki keze zsongédben.	Nem érzed szeszélyeit,
Hajnal keltén nyílik kebled	És a' mohó változásnak
Gyenge harmat frisével,	Nem tudod veszélyeit.
Majd elcsukod meg meg te azt	Mint egy bölcs fűtőd pályádat
A' szép alkony hűsével.	Édes eszmélgetéssel,
Szöröd illatid együgyűn	És viritsz csendes völgyedben
Az anya természetben,	Teljes elégedéssel.
Nyájás szabadsággal viritsz	A' kelő nap első fénye
Holtig megelegetden.	Löveli rád szikráját,
És az alkony bitorától	'S játszi zefir leheli rád
Megihlelve szép léted	Fertőztetlen páráját.
Szagosbban lebeg illatod,	A' fülemüle bús dalja
Mig be nem hunyod képed,	Lágyítja gyöngy-kebledet,
Nem pompázol büszke mellen,	Az ő édes esengése
Mind kerti barátnéid,	Fedi-be könny-szemedet.
Nem tündöklesz szép kezekben,	'S ha hullnak már leveleid,
Mint mivelt testvéreid.	Pályádat elvégezted,
Nem kecsgettetsz sok szemeket	Nyugva tekintesz sírodba,
Arany virány - korodban,	Nem szánod-meg éltedet.
Megelegetve maradsz te	Haldokolva gyönyörködöl
Természeti sorodban.	Bimbójid szép másában,
Álnokságot nem lehelsz-be	Kifesző piros keblednek
Divatos sok szépektől,	Szelid virágzásában. —

H. I.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Öklöző párviadal. Byrne Simon irlandi, és a siket Burke nevű angoly híres öklöző (Boxer) minapában Nomans - Landban, St. Albans mellett az öklöző mesterség kedvelőjének egybe tódult sokasága előtt párviadalban öklöztek mindkettőnek két két harcz-segédje (secundansa) levén. Mindenik jó természetűnek 's izmosnak látszék; de Burke-nak izmai (Muskel) erősebbek voltak, noha csak 12 követ 4 fontot nyomott, holott Byrne 13 követ 4 fontot. Burke-nak azonban fiatalsága-is kedvezett. Hosszú kétséges viaskodás után, három óra 's hat percz mulva, miután 99 harcz-járások (Gänge) tétettek, Byrne, az Alt-Ireland büszkesége, földre terült, 's a' siket Burke győztesnek kiáltaték. Mindketten irtózatosan megdöögözve voltak; de azért Burke még-is vissza tudott menni Londonba, holott Byrne minden erejéből kifogyva St. Albansban néhány nap mulva sebei miatt kiadál elkét. Halott-vizsgálatkor bebizonyodott, hogy a' történetet akadályozni nem lehetett, mivel a' vérszomjazó harcz-segédék, mint Homér hősei, az öklözőket csúfolódásokkal ingerlették, 's gúnyénnel egymás ellen keserítették; azon kívül pedig némelly gonosz emberek nagy ostorokkal futkároztak szerte, 's az embereket nagy körben állva maradni kényszeríték, ne hogy törvényszolgákat hívjanak segítségül. Ez alatt a' zsebtolvajok szorgalmasan üzék mesterségüket. Egyszer már Byrne kidőlve a' sarampókból megakará magát adni, mivel magát további viadalra erőtlennek tartá, de nagy lármával kényszeríték őtet a' harcz folytatására. — Azonban Kingston seborvos azt bizonyítá, hogy Byrne ugyan sebei miatt halt-meg, de inkább fájt neki szenvedett megaláztatása 's ellenfelének győzedelme, mi legtöbbet tett arra, hogy a' vérnek Byrne fejébe tódulása által annak halála siettessék. Az esküttek hosszas tanácskozás után Burké-t és a' két felekezet segédjeit, kik öklözési nyelven Unpires és Refereeseknek hivatnak, agyonütés vétkében marasztalták.

Tagrejtvény.

Első hármam fáját
Az állat seregnek,
Két végsőm egy tagját
Az emberi nemnek
Nevezi; az egész
Munkája Magyarának;
Ki koszorús költész,
'S disze a' hazának.

Nagy Ignázt.

Előbbi rejtvény; Föld.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.